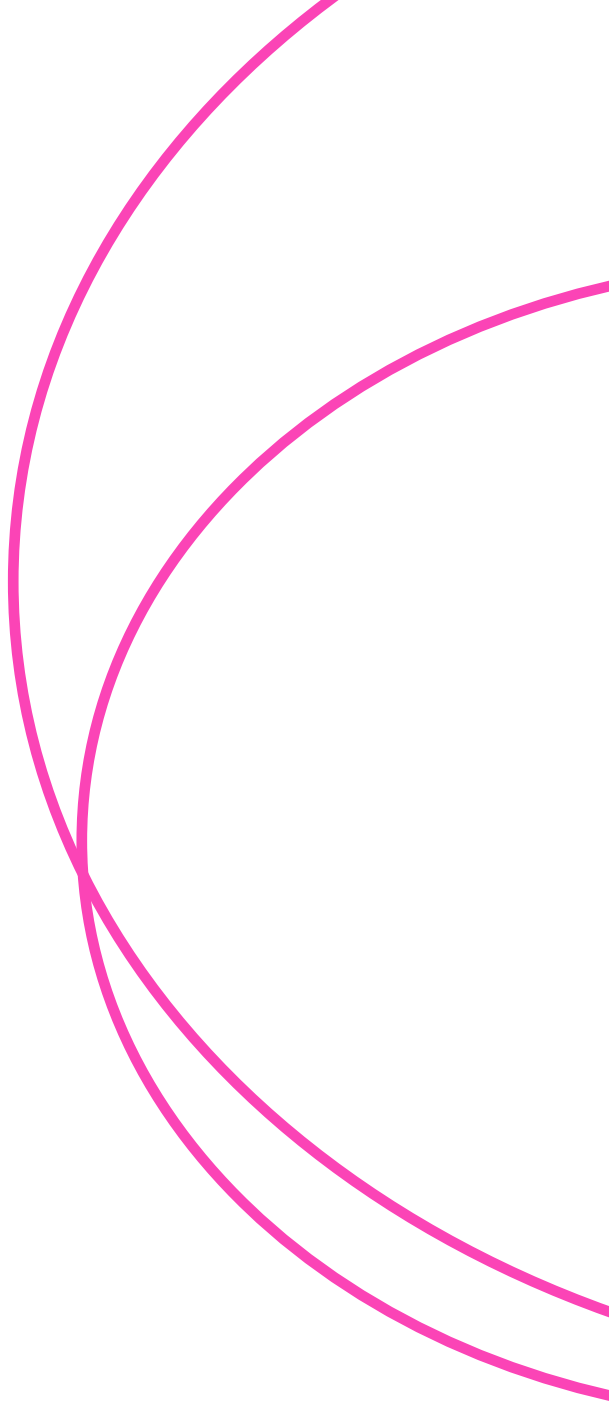

A woman with dark hair is curled up inside a large, spherical wire cage. The cage is made of thin, dark metal rods. The woman is wearing a light-colored, possibly white, top. The background is dark, and the lighting is dramatic, highlighting the woman and the cage. A large, bright pink circular graphic element is overlaid on the image, partially obscuring the cage and the woman.

host

petra
dvořáková
sítě

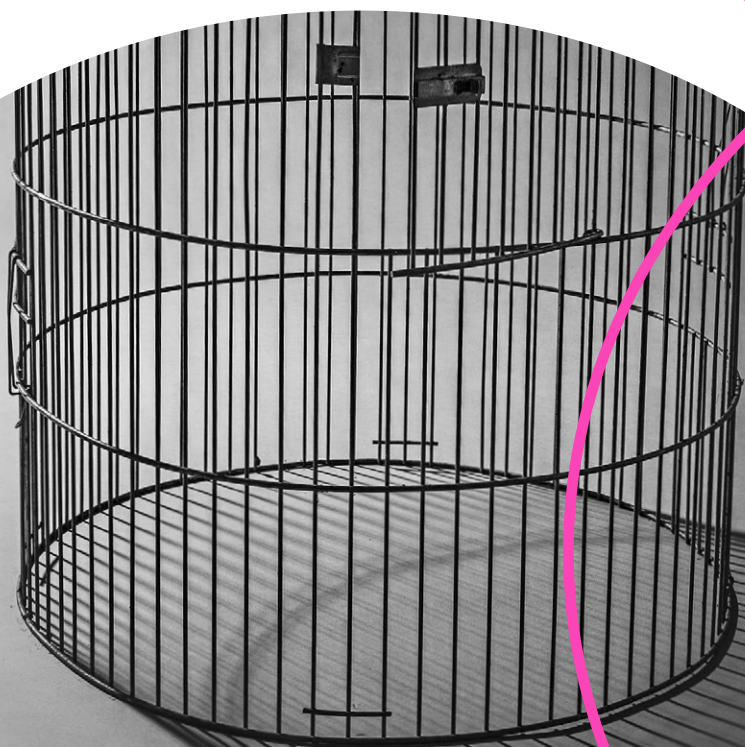
příběhy (ne)sebevědomí

brno 2016

petra
dvořáková
sítě

petra
dvořáková
sítě

© Petra Dvořáková, 2016

Photo © Věra Stuchelová, 2016

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2016 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-722-6 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-723-3 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-724-0 (Formát MobiPocket)

*Mé tělo je jako vězení,
které mi brání tančit s těmi, jež miluji.
Avšak moje mysl má klíč.*
Peter Gabriel

I. tak tohle jsem já

Bylo to, jako by se kolem vás stahovala veliká síť. Jenže vy jste do poslední chvíle neměli tušení, že jste hlavními aktéry obrovského rybolovu. Že jste dokonce tou hlavní kořistí. Jako byste sledovali dokumentární film v televizi očima potápěče. Rybáři spustili síť do hlubiny. Chvíli nevíte, co se děje. Potom kamera skrze temnou vodu zaměří první oka sítě. V té chvíli není jasné, zda je kameraman uvnitř sítě, nebo vně. Jenže vám je to úplně jedno. Jako diváci filmu můžete zůstat naprosto klidní. Co na tom záleží, i kdyby byl potápěč uvnitř. Vás se to

netýká. Síť v záběrech se pozvolna stahuje, divák už vidí celou stěnu, ryby se míhají stále hustěji, až jsou pevně uzavřené ve vaku, který je tažen vzhůru. Teprve teď vám dojde, jak se věci mají. A kde v tom všem stojíte vy sami. Jenže to už je pozdě. Přesně tak to bylo. Jestli tomu celému chcete porozumět, zapomeňte na jakoukoliv logiku. Zapomeňte na všechny zákonitosti, podle kterých jste se až dosud v každodenním životě orientovali. Zapomeňte na svou vysokou sociální inteligenci i mimořádně vyvinutou schopnost odhadnout chování druhého člověka několik kroků dopředu. Přestaňte si věřit. Od této chvíle nevíte, jestli jste uvnitř, nebo vně.

Brr, otrásla se Kristýna. Pěšky přes půl města v takové zimě. Rychle s Tomíkem přeběhli silnicí a vystoupali po kamených schůdkách k Magdinu domu. Chladný vzduch si brzy našel cestu pod odstátý lem Kristýnina krátkého kabátku a teď už měla v těle prokřehlou snad každou kost. Podzim se ohlašoval všude, kam se jen podívala. Rychle žloutnoucí listí poletující po chodníku a šedivé mlhy, skrze které jen sem tam prosvítlo nízké slunce, dosvědčovaly jeho přítomnost, jak jen se dalo.

„Já, já zazvoním!“ Tomášek stejně nečekal na Kristýnin souhlas a už dlouze tiskl tlačítko zvonku. *Jako vždycky*, pomyslela si. Znovu se sama před sebou zastýděla. Sice se chtěla s Magdou poradit o jisté věci, ale moc dobře věděla, že je to jen výmluva, aby se nemusela účastnit Magdiny rodinné oslavy. Zvláště když do její rodiny nepatřila. Za všechno mohlo Kristýnino sebevědomí. Na jedné straně ho měla tak málo, že jí znepríjemňovalo život skoro na každém kroku. Ale na druhé straně se jí ho dostávalo pořád ještě tolik, že by ji samo o sobě nikdy nedokázalo přimět k návštěvě psychologa. Byla to přesně ta porce sebedůvěry, která člověka netrápí „mezi svými“, ale stává se peklem ve chvíli, kdy se má osvědčit před někým cizím. Kristýnu samotnou rozčilovalo, že se nedokáže skoro nikdy uvolnit. Její dny byly jeden vedle druhého napjaté jako struny, aniž k tomu měla vážnější důvod, a co chvíli se propadala do nejistoty a váhání. Proč se sakra pořád potřebuje o něčem ujišťovat? Je přece už dost stará a dost chytrá na to, aby věděla, že když ji Magda na oslavu zve, tak tam patří. Ostych ale nakonec — navzdory všem Kristýniným předsevzetím — i tentokrát zvítězil.

„To jsi celá ty,“ zasmála se Magda, když konečně otočila klíčem a objevila se ve dveřích. Zнала ji dobře. Věděla, že Kristýna s ní touží být sama a její početná rodina by ji jen uváděla do rozpaků.

„Lego! Chci lego!“ Tomášek se nedočkavě vrhl na kostičky ukryté ve skříňce s novinami. U Magdy to důvěrně znal a vystačil si sám. Kristýna se tak mohla pohodlně uvelebit na kuchyňské pohovce a pozorovat Magdu, jak staví vodu na čaj. *Stárme*, uvědomila si, když v jejích přísně zastřižených kaštanových vlasech zahlédla prošedivělé prameny. *Kdy se to stalo?* napadlo ji. Rychle v myšlenkách zabrousila do svého svatebního alba.

Fotky nám kazí paměť, odvážila se pípnout holka usídlená v Kristýnině hlavě. Vida, fotky si opravdu pamatuje líp než skutečnost. Na nich je Magdina tvář ještě hladká. Jenže to už je šest let. A od chvíle, kdy Kristýna nastoupila jako učitelka na gymnázium a kolegyně Magda ji vzala pod své ochranné křídlo, dokonce deset. *Skoro jako kdyby byla moje máma*, vzdychla spokojeně holka.

Jen si na tobě kompenzuje, že nemohla mít děti. Vzbuzuješ soucit, ozvali se okamžitě porotci, věční zastánci Kristýnina rozumu a kritického myšlení. Ale dnes je Kristýna nechtěla poslouchat.

„Škoda že nemohl přijít Jáchym,“ zalitovala nahlas, aby přehlušila rozbíhající se hovor v hlavě.

„Však není všem dnům konec,“ usmála se Magda. Otevřela těžké dveře vysoké lednice. „Tomík si dá zmrzlinu, vid’?“

Tomášek vyskočil od stavebnice. Zmrzlinu si dá vždycky, to Kristýna věděla moc dobře. I kdyby venku bylo dvacet pod nulou. V rohu kuchyně byla potichu puštěná malá televize.

Kristýna se na moment zadívala na vrásčité struktury mořských korálů, které právě běžely na obrazovce.

Nejsem na tom přece tak zle, uvažovala, zatímco potápěč v televizi dorážel na jakousi rybu skrývající se pod útesem. Nekonečné spory, které Kristýna vedla sama v sobě, ji vyčerpávaly. Jenže jak jinak než pečlivým zvažováním všech pro a proti se mohla ochránit před zbytečnými chybami? Už tak jich v životě nadělala víc než dost. Musela si ovšem přiznat, že žádná sebepečlivější rozvaha stejně nevedla k jasné odpovědi, která by jí zaručila klid. Ať dělala co dělala, rozum a emoce beznadějně rozdělovaly její život na dva neslučitelné póly. Znovu se otočila k obrazovce. Zalitovala, že nemůže slyšet komentář celé podmořské scény.

„Haló, paní zasněná!“ Někdo jí zaklepal na rameno. S úlekem sebou trhla. Na chvíli zapomněla, kde je. Za jejími zády stál Pavel, Magdin manžel.

„Kde se tu bereš?“ zatvářila se naoko kysele.

„To víš, vrátil jsem se po měsíci domů.“ Pavel předvedl smrtelně vážný obličej. „Rozhodl jsem se totiž dát své drahé ženušce k narozeninám to nejcennější, co může muž své choti po třiceti letech manželství dát.“

Kristýna okamžitě vytušila Pavlův obvyklý žertík. „To by mě fakt zajímalo, co to je?“

Rozverně ji objal kolem ramen. „Milá Kristýnko, přece svatý pokoj.“

Kristýna se zasmála: „Já věděla, že si Magda vzala toho pravého.“

„Koukáme na ryby,“ přerušil debatu Tomášek, který právě dojedl zmrzlinu a s umazanou pusou běžel k Pavlovi.

„Myslím, že budeš muset do toho obchodu zajít ještě jednou, pro kartáč,“ zděsila se Magda, když uviděla upatlanou tvářičku. „Musíme tomuhle špuntovi vydrhnout obličej. A to už je předškolák!“

„My to spolu nějak zvládnem.“ Pavel vzal Tomáška za drobnou ručku a vedl ho do koupelny.

„Víš, že jsou to už dva roky, co jsme se tady s Jáchymem seznámili?“ napadlo Kristýnu.

Magda se unaveně posadila na židli u kuchyňského stolu a odkopla pantofle. „Představ si, že jsem si na to taky dneska vzpomněla,“ zasmála se. „Tehdy tu byl poprvé a naposledy s Jitkou. Letí to,“ vzdychla. Magda byla posedlá pořádáním nejrůznějších oslav a párty, na které zvala široké příbuzenstvo, jen aby měla pocit, že jejich dům není prázdný.

„Nebýt toho, že Pavel rozbil tu tvou památeční mísu, tak to byla tvoje nejlepší oslava,“ přitakala Kristýna.

„Já jsem ti říkala, že nikdy nevíš, kdy potkáš toho pravýho.“

Kristýna chvíli mlčky pozorovala Magdiny ruce. Na prsteníčku měla navlečený žlutý, dohledka vyleštěný kroužek. Nikdy ho nesundávala. Kristýna bezděky přešla palcem přes svou dlaň až k místu po snubním prstenu. *I po těch pěti letech jako bych ho tam pořád měla*, pomyslela na Marka a jejich zkrachovalý vztah.

„Jáchym chce, abych začala chodit na psychoterapii,“ vyslovila nakonec to, co už několik dní zaměstnávalo její mysl.

„Kvůli čemu?“ Magda se zvedla ze židle a začala rovnat nádobí do myčky.

Kristýna pokrčila rameny. „Prý bych si měla víc věřit.“

„Fakt? To já taky,“ uchichtla se Magda. „Myslíš, že by to teď po padesátce ještě mělo cenu?“

Kristýna se usklíbala: „Není nad to zestárnout se zdravým sebevědomím.“

Magda vyprskla smíchy: „Tak ti teda pěkně děkuju. A to jsem si zrovna říkala, že padesát ještě není tak hroznej věk.“

Kristýna odložila hromádku talířů, kterou vzala ze stolu, a laškovně Magdu objala. „To není. Jsi pořád krásná, ale taky máš životní moudrost.“ Potom zažadonila: „Tak mi porad, co mám dělat, prosím.“ Tušila, že se co chvíli rozletí dveře a Tomášek s Pavlem budou zpátky, a před nimi o tom mluvit nechtěla.

„A ke komu bys chodila?“ zeptala se Magda vážněji.

„Jáchym mi našel nějakou terapeutku v nemocnici. Prý s ní dokonce už mluvil.“ Kristýna zaváhala. Má Magdě říct, jak se Jáchym našel, když jeho doporučení odmítla? „Taky je někdo na Sokolce. Psychoterapeut a psychiatr v jednom. Koukala jsem na net, má dobré reference.“

„Na Sokolce?“ Magda zavrtěla hlavou. „To fakt nevím.“ Pak se ale zamyslela: „Brala bych to tak, že nemáš co ztratit. Jednou tam zajdeš a uvidíš. A je pravda, že chlapi nesnáší, když si ženská nevěří. Tak se Jáchymovi nediv.“

Kristýně se ulevilo. Magda má pravdu. Nedělá přece rozhodnutí na celý život. Zkusit to může. Přesně tak. Šibalsky zamrkala. „Já věděla, že ty jsi ge-ni-ál-ní!“

Magda se znovu zasmála. „Ale to nádobí si budu muset uklidit sama, že?“

„Já vím, promiň, žvaním a ruce mi stojí.“ Kristýna rychle popadla další hromádku talířů. Byla Magdě vděčná.

V tom okamžiku se u dveří rozdrnčel zvonek. „To bude Jáchym,“ zaradovala se. Konečně.

„Strejda!“ Na chodbě se ozval dusot Tomíkových bačkůrek.

Pokud opravdu chcete změnit svůj život, najdete si velmi dobrého terapeuta. Pátrejte po jeho zkušenostech, otestujte si, jestli si s ním lidsky sednete. Promyslete si dobře, jestli chcete chodit k muži, nebo k ženě. Myslete na to, že si musíte vzájemně důvěřovat. Ověřte si, že vás bude jako klienta vždy chránit a stát na vaší straně. A nezapomeňte, že ani potom nemáte vyhráno.

Jáchym zastavil se svým luxusním autem těsně u okraje chodníku, kam se obratně vtěsnil mezi starou felicii a tmavě modrého renaulta. Kristýna už si zvykla, že tohle auto působí na malém městě jako pěst na oko a přitahuje pozornost kolemjdoucích. Stejně jako ji přitahoval Jáchym. Už jen tím, že zásadně nosil oblek a i v nejběžnějších situacích se choval možná až přehnaně galantně. Zvláště na takových místech, jako byly zdejší obchody, hospůdky nebo kavárny, svou noblesou bezděky upozorňoval na všechny ty maloměstské burany kolem sebe.

„Ještě máme chvíli času,“ podíval se na hodinky a letmo Kristýně přejel dlaní po tváři. Nadechla se. Cítila, jak se jí svírá hrdlo.

„Škoda že tam nemůžeš se mnou.“ Teď skoro litovala, že se nechala k návštěvě terapeuta přesvědčit.

Jáchym se pousmál. „Kristy, nešil. Musím na tu schůzku. A snad to bude profík. Vždyť už jsi s ním mluvila po telefonu.“

„Vůbec nevím, co tam budu vykládat,“ zapochybovala ale ještě víc Kristýna.

„Já ti říkal, že před terapeutkou by ses cejtila líp.“ Jáchym si pohrával s přívěskem u klíčků v zapalování.

„To ti to moje sebevědomí připadá fakt jako takovej problém?“ opáčila. „To by pak musela u psychologa sedět každá druhá ženská...“

„Taky že jo. Ale ony se radši donekonečna užírají svejma komplexama.“

Kristýna pozorovala Jáchymovy štíhlé prsty.

„Hele, a ty si ve všem normálně věříš?“ napadlo ji. Zkusila si protáhnout nohy. Tohle auto připomínalo pojízdný hotel.

„Samozřejmě.“ Jeho hlas zněl neochvějně. „Vím, kdo jsem. Můžu se na to spolehnout.“

„Nikdy o sobě nepochybuješ?“ Kristýna se snažila prodloužit poslední minuty před odchodem.

„Nemám důvod,“ usmál se a ubral na basech hudbě, která se linula z reproduktorů. Nenápadně mrkla, kterým tlačítkem pootočil. Mezi tou elektronikou a nejrůznějšími vymoženostmi na palubní desce se nebyla schopná ani po třech měsících společného soužití zorientovat.

To je kouzelný, vzdychala obyvatelka její hlavy. Takhle bych to chtěla mít.

Tak se od něj uč, popostrčil ji okamžitě kdosi z poroty. Všechno to máš ve svých rukách!

„Podívej, to, že nemáš mámu, tě nějak poznamenat muselo.“ Jáchym se s přesností chirurga dotkl Kristýnina

bolavého místa. Mnoho let pro ni nepřítomnost matky znamenala jen slepou skvrnu, zakreslenou v mapě jejího dětství. Teprve později si ji začala plně uvědomovat. Matka jí chyběla a ona nebyla schopná s tím jakkoliv naložit.

Jestliže se ale Kristýně ještě před týdnem u Magdy zdálo její rozhodnutí snadné, dnes jí v hlavě naskakovaly ty nejbizarnější obrazy z amerických sitcomů: neurotický muž ležící na pohovce vyjevuje své tragické dětství terapeutce, zatímco ta na židli u jeho hlavy spokojeně podřimuje.

„Probůh, snad to není žádnéj blbej psychoanalytik,“ prohodil Jáchym, jako by jí četl myšlenky. „Já ti říkal, že máš jít k tý ženské,“ dodal ještě. Potom se k ní natáhl a jemně ji políbil na tvář. „Tak už běž...“

Přiklonila hlavu k jeho rameni. Ještě na okamžik nasála vůni jeho kůže. Teprve potom vystoupila z auta.

„Zvládneš to nahoru sama, že jo?“ zažertoval.

„Rozhodně ne,“ zasmála se.

Ještě před těžkými vchodovými dveřmi se ohlédla, jako by se chtěla naposledy pohledem ujistit, že dělá dobře. Jáchym se už ale nedíval. Se skloněnou hlavou si pročítal cosi v mobilu, potom rychle nastartoval a odjel.

Pracovna terapeuta měla být někde ve druhém patře starého domu. Ostatně všude visely cedulky se šipkami, které ji směřovaly do malé čekárny na konci chodby. Bleskurychle přelétla nápisy na dveřích: *MUDr. Mgr. Anatolij Pruskij... Hodiny pro objednané klienty... Nekrepejte, vyčkejte našeho příchodu.* Poslušně usedla na polstrovanou židli a papírovým kapesníkem si pečlivě otřela upocené dlaně. Po chvíli se šedivé dveře pracovny konečně otevřely.

„Tak pojďte dál,“ usmál se prošedivělý muž v tmavé polo-košili a potřásl Kristýně rukou. V jeho hlase zaznamenala sotva znatelný přízvuk. Pokynul směrem k béžovému křeslu. Zdaleka nevypadal tak rázně, jak zněl jeho hlas v telefonu. Kolik mu může být? Pětapadesát? Šedesát? Nejistě usedla na okraj křesla. Pod oknem stála na dřevěném stojanu žloutnoucí květina. Kristýna hádala, že je to maranta. *Tě se v tom světle nikdy dařit nebude*, pomyslela si. A pokoušela se v duchu uklidnit.

První sezení, 9. října

Když ke mně na terapii Kristýna přišla poprvé, nemohl jsem se ubránit pocitu, že do mé pracovny zabloudilo jakési křehké stvoření, které se mě mermomocí snaží přesvědčit, že je učitelkou češtiny a dějepisu. Dlouhé černé vlasy měla sice stažené do uzlu, ale ten jí povoloval a splýval na útlá ramena. V rozhalence košile se leskl drobný krystalek na jemném řetízku a károvaná sukně odhalovala štíhlá lýtka. To vše jí dodávalo na rafinovanosti, i když ona si to zřejmě vůbec neuvědomovala.

„Už jste někdy chodila na terapii?“ začal jsem, když mi došlo, že tahle žena rozhodně nebude z těch, kdo ze sebe bez pobídky vysypou cokoliv podstatného. „Já vím, ta kytka hyne, uklízečka ji zase přelila,“ pokusil jsem se přilákat její pohled od okna směrem ke mně.

„Nikdy,“ zavrtěla hlavou a nervózně zatěkala očima po místnosti. Nenápadně jsem sledoval stopu jejího pohledu. Odpadkový koš byl zase přečpaný papíry. Hromádka

neuklizených knih na polici. Obraz vlakového nádraží, který mi sem kdysi pověsila dnes už bývalá manželka. Potom se naše pohledy konečně na okamžik střetly. Nejistě zamrkala a na tváři se jí rychle začal rozlévat ruměnek.

„Tedy dobrá. Přišla jste ke mně na terapii. Máme tu spolu nějaký čas, který patří vám. A můžeme ho strávit, jak budete chtít,“ vysvětloval jsem jí. „Můžeme mlčet nebo si povídat, společně přemýšlet...“ Po těchto větách většinou u klientů zaregistruji sotva znatelné, ale pro mě důležité uvolnění. V totéž jsem doufal i u Kristýny, ale nic takového nepřišlo.

„Můžete si sama určit, co budeme dělat. Můžete si sama říct, co od terapie očekáváte. A potom se rozhodneme — vy i já —, jestli to spolu zkusíme. Oba si musíme být jisti, že je mezi námi porozumění. Vy i já můžeme odmítnout. Neberte si to osobně. Terapie spočívá ve vytvoření silného terapeutického vztahu. Buď to jde, nebo ne.“ Ani náznak uvolnění. „Věděla jste, že až polovina lidí, kteří chodí do terapie, mají špatně zvoleného terapeuta?“

Nejistě zavrtěla hlavou a nenápadně se vmáčkla hlouběji do křesla. Tušil jsem, jakou asi představu o nás terapeutech chová. Jako většina lidí pravděpodobně i ona považuje terapeuta za jakousi nadpozemskou bytost, jejíž život se vymyká všem problémům běžných smrtelníků. A pokud se náhodou nějaký objeví, vždy máme po ruce moudrou poučku či návod, jak ho rychle a bezpečně zažehnat. A nadto — zcela jistě disponujeme zvláštní schopností k nahlížení do nitra ostatních jedinců, kde potom sofistikovaně opravujeme, co dotyčný vesměs vlastní vinou pokazil. Kristýna alespoň podle mě už na první pohled patřila k lidem, kteří budou

vždy hledat chyby a selhání především sami u sebe. Takové klienty jsem měl popravdě řečeno raději. Nikoliv proto, že bych si tolik cenil jejich schopnosti uznat svou chybu. Tu si obvykle stejně víc přivlastňovali, než by jim skutečně náležela. Ale většinou vykazovali vyšší schopnost sebereflexe, a práce s nimi pak bývala snazší.

„Ale taky vás chci upozornit, že terapie může být i velmi těžká práce. Doslova dřina.“

Nejdřív jen mlčky přikývla, ale potom se přece jen rozpovídala. „Já vlastně ani nevím, jestli sem patřím.“ Znovu se posunula k úplnému okraji křesla, jako by se chtěla každou chvíli zvednout a odejít. Přiměla mě tím k úsměvu.

„To si určíte vy sama.“ Bylo zřejmé, že v prostoru svobody, který jsem jí právě nabídl, ještě víc znejistěla.

„Tak jsem to nemyslela... Spíš nevím, jestli mám tak velký problém, abych ho musela řešit tímto způsobem...“ Těch pár vět vyslovila téměř s námahou. Začínal jsem chápat, že na rozdíl od mnoha jiných klientů ode mě neočekává bezbřehou svobodu, ale spíš nalezení přesně ohraničeného místa na mapě, na níž jasně uvidí únikové cesty.

„Nebojte, na to přijdete.“ Poprvé se mírně pousmála. *Smích je obranná reakce, kterou dáváme nepříteli najevo, že ho nehodláme napadnout*, přišla mi na mysl známá poučka.

„Pokuste se tedy prosím několika větami shrnout problém, se kterým vám mám pomoci,“ vybídl jsem ji teď už přímočaře. Jestli byla až dosud nejistá, nyní ze sebe odpověď vysypala tak naléhavě, že mi připomněla děvče právě zkoušené před školní tabulí.

„Chtěla bych se naučit sama sobě víc věřit.“ Pobledlý ruměnc v její tváři znovu ožil. Napadlo mě, jak dlouho si tuto

větu asi připravovala a kolikrát si ji nahlas zopakovala, aby ji pak přede mnou v pravý čas takhle vystřelila. Ona však okamžitě o něco naléhavěji pokračovala, jako by první věta jen prolomila hráz pro ty další, důležitější.

„Nevěřím si. Pochybuju o sobě. O svých rozhodnutích. Netýká se to všeho. V něčem si věřím, úplně normálně. Nemusím o tom vůbec přemýšlet a překonávat nějaké nepříjemné pocity.“

„Přesně tak to bývá,“ přikývl jsem jen proto, abych usměrnil vlnu, která se na mě teď navzdory mému prvnímu dojmu valila. „V oblastech, kde si věříme, si svoje sebevědomí ani neuvědomujeme. To jen tam, kde nefunguje tak, jak má, nám to dochází.“ Chvatně přikývla, jako by mě teď ani neposlouchala a jako by moje slova — na rozdíl od těch, která proudila směrem od ní — nebyla důležitá.

„Spousta lidí na první pohled vůbec nepozná, že si nevěřím. Ale ten, kdo mě zná blíž, to vidí. Na druhou stranu — někdy trochu klamu tělem. Víím, že vypadám dost submisivně. Ale tak to není.“ Dojem děvčete z páté třídy dokázala těmi několika větami přemalovat na obraz zatím neurčitěho, rozhodně však pokročilého výrazu. Od této chvíle mi bylo jasné, že Kristýna bude jedním z těch klientů, u kterých bývá terapeutické doprovázení komplikovanou poutí. A že se musím připravit na cestu, na které i já sám mnohokrát ztratím směr, a cíl se pak může vyjevit zcela nečekaně. A to prakticky kdekoliv.

„Často zareaguju sebejistě tam, kde to nikdo nečekal. A všichni jsou překvapení,“ chrlila ze sebe. Její výrazný obličej poutal mou pozornost. Až teprve teď jsem si všiml, jak

prsty levé ruky urputně svírá opěrku časem poznamenaného křesla.

„Dobrá tedy,“ pokusil jsem se znovu rozhrnout alespoň něco málo z toho přívalu, který se na mě tak nečekaně sesypal. „Povězte mi, v kterých oblastech si věříte a v kterých ne.“ Byla to hloupá pobídka a já jsem si to uvědomoval. Nemohl jsem přece čekat, že svůj život rozškatulkuje podle vzorce: věřím si — nevěřím si. Potřeboval jsem ale získat možnost pauzy, alespoň krátce se zamyslet.

„To je těžké takhle roztrítit,“ zaváhala a zhluboka se nadechla. Krystalek na jejím krku vklouzl hlouběji mezi porozepnutý límeček blůzky.

„Nemám potíže v práci. Studovala jsem češtinu a historii. Stačí, aby někdo nadhodil nějaké téma z oboru, a všechno ze mě spadne.“ Hranou dlaně jako by chtěla smést červeň, která jí opět začala ulpívat ve tváři. Navzdory tomu jsem mlčel a neposkytl jí jedinou známku ujištění. Chtěl jsem ji alespoň na moment zahlédnout ve volném prostoru.

„Táta je restaurátor. Pořád seděl v knihách o umění. A já s ním. Taky jsme spolu hodně chodili po památkách. Vždycky jsem chtěla studovat dějiny. Ale nepředstavovala jsem si, že budu učit na gymnáziu. Víc by mě bavila práce v muzeu nebo galerii. Ale už jsem si ve škole zvykla... Mám tam přátele... Volné prázdniny...“ Nejistě se na mě podívala. Byl nejvyšší čas ji vysvobodit. V otevřeném prostoru působila jako vyplašené zvířátko. Pocítil jsem naléhavou potřebu vzít ji neprodleně pod ochranné křídlo, aby se mohla v bezpečí uklidnit a osvěžit. Za léta praxe jsem ale věděl, že nic takového by její problém ve skutečnosti nevyřešilo. Přesto právě u ní byl tento pocit mimořádně silný.

Potom se znovu kratince zasmála a povzdechla si: „Ideální by bylo, kdyby člověk mohl své sebevědomí přesypávat z jedné oblasti života do druhé.“

Její usměv budu mít rád, uvědomil jsem si.

„Ano, to by bylo hezké,“ využil jsem jejího uvolnění a pobídl ji: „Do které oblasti byste si ho nejraději trochu přisypala?“

Rozpačitě poodhrnula pramen vlasů, který jí sklouzl do čela. „Asi mezi nás s Jáchymem. Chce sebevědomou partnerku. A já jsem pravý opak. Pochybuju o sobě. Každé rozhodnutí desetkrát zvažuju. Stačí maturitní ples ve škole a už měsíc dopředu mám žaludek na vodě. Jenom proto, že budu muset před nabitým sálem říct na zahájení pár vět. Přitom ve škole stojím před třídou denně. Tohle Jáchymovi radši ani neříkám,“ znovu se rozpačitě usmála. V tichu, které se mezi námi rozhostilo, se mísilo napětí i očekávání.

„Dřív jsem se tím tolik nezabývala. Markovi podle mě vyhovovalo, že si nevěřím. Mohl si dělat, co chtěl, a já jsem neměla odvahu mu to vyčítat.“ Očima zkoumala špičky svých lodiček.

„Jak dlouho jste byla vdaná?“

„Jen rok.“ Odmítavě zavrtěla hlavou, jako by mi chtěla dát najevo, že o tom nechce mluvit.

„Rozumím. Takže teď vás sebevědomí trápí víc než dřív?“

„Já... já...“ jemně se zadrhla. Její výraz byl najednou neosobní a tak vzdálený, že jsem zapochyboval, zda vůbec mluví ke mně. „Já vlastně ani nevím.“

Těšilo mě, že odpověděla právě takhle. Už proto, že svým „nevím“ poskytla i mně možnost neznat odpověď. Alespoň ne hned.

„Můžeme po tom zkusit společně zapátrat,“ usmál jsem se. Nejistě stáhla chodidla v lodičkách k okraji křesla. Od-poutala se od reality. Alespoň řečí svého těla. „Na otázky budoucnosti někdy může odpovědět minulost,“ dodal jsem ještě. Věděl jsem, že porozumí.

„Chcete se objednat na další termín?“ zeptal jsem se, a když přikývla, zalistoval jsem diářem. Ani já jsem neviděl důvod, proč bych s ní do terapeutického vztahu neměl vstoupit.

Nejdřív si budete připadat vrženi do prostoru. Neohra-ničené množství vln. Musíte začít vyprávět. Přinutit se. Navzdory pocitu, že jste vřazeni mezi desítky dalších klientů. Mezi ty, kdo se jako na běžícím pásu svěřují se svými příběhy. Kdo mimoděk nervózně žmoulají v prs-tech nitky vyčuhující z opěrek starého křesla. Nená-padně. Jako by během vyprávění potřebovali tahat za miniaturní záchranná lana. V naději, že jim pomůžou udržet se nad hladinou. Bude se vám to zdát banální. Ale přesto — vyprávějte. Jinak v pravou chvíli nepozná-te, která z těch nitek je skutečným záchranným lanem.

Kristýna se opřela o kliku velkých těžkých dveří. Do šedivého průjezdu padl pruh světla. Protáhla se úzkou mezerou na ulici a párkrát zamžikala. Někde by tu měl čekat Jáchym. Přeletěla pohledem auta zaparkovaná podél chodníku, ale nikde ho neviděla. Asi se zdržel. Zůstala stát před vraty, do kterých se teď opíralo podzimní slunce.

Příšerně jsi tam žvanila, využil okamžitě chvílku klidu kdosi z poroty v Kristýnině hlavě.

Chtěla jsem být upřímná, postavila se okamžitě do pozice holka, která měla pocit, že především jí by se mělo u terapeuta dostat zastání.

To ale neznamená, že tam budeš vykládat každou pitomost, nedala se porota jen tak odbýt. Kristýna se podívala na hodinky. Kde ten Jáchym je? Znovu se rozhlédla po ulici. Ne, nikde tu neparkuje. Nervózně přešlápla na místě. Má jen dvě volné hodiny. A nemůže si dovolit přijít do školy pozdě. Když už se chystala vyfukat na mobilu jeho číslo, objevil se jí za zády. Skoro se lekla.

„Nebylo tu místo, stojím za rohem,“ zasmál se a objal ji. V té chvíli jako by velké těžké dveře pod nápořem slunce povolily a objevila se drobná postava ženy, se kterou se Kristýna minula v čekárně. Rozpačité se usmála.

„Uf,“ oddechla si, když konečně seděli v autě.

Jáchym si rychle zapnul pás a stiskl tlačítko vyhřívání sedadel. „Měla bys už nosit teplejší kabát. Jsi celá zmrzlá,“ sáhl jí na ruku. Kristýna nebyla na takovou starostlivost od mužů zvyklá. Zpočátku měla dokonce dojem, že s ní Jáchym zachází jako s malým dítětem. Párkrát mu proto žertem opáčila, že už je velká holka a zvládne se o sebe postarat sama. Ale časem si na jeho hýčkání zvykla a začala si ho užívat.

„Já vím,“ vzdychla. Byla ráda, že Jáchymovi zazvonil mobil a kdosi na druhé straně linky ji vysvobodil z hovoru o terapii. Nechtělo se jí mluvit. Připadalo jí, že nejdřív potřebuje vstřebat pocity, které se v ní mísily. V každém případě byla dnes její nejistota o něco menší než před několika dny, kdy zvedla sluchátko a na druhém konci se ozval mužský

hlas: *Jaký máte problém? Aha, samozřejmě. Vezmu. Příští týden. V pondělí. Nemusíte se bát. Všechno probereme. Cenu znáte z internetu... Ještě společenské fráze: Budu se těšit. Mějte se hezky. Držte se.*

Celé jí to připadalo nepřírozně rychlé a podivně snadné. Člověk se odhodlává vystavit celou svou duši někomu úplně cizímu. A k tomu mají stačit tři strohé věty v telefonu? Jako by pro terapii nefungovaly základní principy vztahu. Nejdřív důvěra a potom pomalé poodhalování. Tady jako by platilo: *Odhal se a potom uvidíš, jestli budeš důvěřovat.* Ale v pracovně ve staré části města tomu tak nebylo. Vládlo tam jakési spontánní a příjemné vědomí, že s poklidně uplývajícím časem může člověk nakládat neomezeně podle svého. Nedokázala přesně určit, čím jí terapeut připomínal otce. Snad tím klidným tónem, kterým s ní celou dobu mluvil, uvažovala.

Vtom Jáchym rozzlobeně položil mobil.

„Děje se něco?“ Kristýna si uvědomila, že vůbec nezaregistrovala, co celou dobu řešil.

„Ale nic. Šéf chce nějaký papíry, který jsem mu už jednou dodal. Zas to ztratil. Má ve věcech bordel.“

„To je asi všude,“ povzdechla si Kristýna, když si vzpomněla na štůsek písemek, které nepochopitelně zmizely z jejího kabinetu. Tedy ona byla bytostně přesvědčená, že je tam přinesla. Dodnes je ovšem nenašla, i když po nich vyhlásila bezmála celostátní pátrání.

„Nehodilas je do koše? Omylem?“ zkoumala Magda. Jenže ten už Kristýna prohrabala nejmíň třikrát. Pro jistotu mrkla i do odpadu ve sborovně. Trpělivě vyčkávala, než poslední z učitelek zmizí kdesi u kopírky, a potom se vrhla ke košům. Uklízečka je jako vždy už nejmíň dva dny nevysypala,

a tak měla Kristýna co dělat. Byla právě v nejlepším, když do sborovny nečekaně vpadl ten pitomec tělocvikář, co jí pořádky civí na zadek. Zákon schválnosti. I ředitel by jí v té chvíli byl milejší. „Aspoň jsi mu konečně dopřála trochu radosti. Když už jsi mu dala košem,“ smála se Magda, když jí Kristýna celou scénu líčila.

„Víš, jak je naštevš, když je to necháš napsat znovu? Rozdej jim dobrý známky, oni budou spokojení a nikdo nebude chtít písemku vidět,“ radila jí Magda zkušeně.

„Nechceš o tom mluvit?“ Jáchymův hlas vrátil Kristýnu znovu do reality.

„Bylo to zatím jen seznámení,“ pokrčila rameny a Jáchym se dál nevyptával. Věděl, že mu to za pár dnů řekne sama.

„Mám pro tebe dárek,“ zlehka jí poodhrnul vlasy padající do čela, když zastavil před budovou gymnázia.

„Fakt, ukaž?“ V Kristýně se probudila zvědavost.

„Až doma.“ Když Jáchym viděl její zklamání, musel se znovu zasmát. „Už seš velká holka, to zvládneš,“ zavolal na ni, když zavírala dveře.

Do školy vcházela se zvoněním.

Lampa stojící vedle knihovny vrhala tak málo světla, že Kristýna nedokázala uhádnout, co Jáchym skrývá v dlani. *Fíha*, zvědavě natáhla krk holka. Náušnice. Jemně tepaný kov, štrasovaný drobnými krystalky.

„Asi mám zarostlé dírky.“ Sáhla si na ušní lalůček a promnula otvůrek.

„Ty přece nezarůstají.“ Jáchym jí zkusil jednu náušnici opatrně navléknout. Háček vklouzl do dírky překvapivě snadno.

„Vidíš, vždyť jsem to říkal.“ Nastavil jí před obličej malé zrcátko.

Tak ty jsou přesný, vydechla obyvatelka Kristýniny hlavy.

„Jdou ti k těm tmavým vlasům.“ Jáchym odhrnul prsty několik těžkých pramenů, které jí splývaly po krku. Musela uznat, že jí náušnice sluší.

„Jak tě to vůbec napadlo?“ zeptala se, zatímco zkoumala svou tvář v zrcátku.

„Takhle se můžeš zeptat jenom ty. To byl ten Marek fakt takovej kretén, že ti nedával žádné dárky? To snad dělaj všichni chlapi, ne?“ Všimla si posměšku v jeho očích. I po pěti letech od rozvodu pro ni bylo příliš ponižující mluvit o nevydařeném manželství. Cítila za jeho rozpad vinu, aniž přesně tušila proč. Zvláště když se později ukázalo, že Markův paralelní vztah začal už nějakou dobu před svatbou, přestál celé jejich roční manželství a zdárně se dočkal i jeho rozpadu. Kristýna se dlouho pokoušela ze své beznadějně situace vykoupit oddanou a vytrvalou péčí, ale od Marka si vždycky vysloužila jen pohrdání. Zůstala sama s novorozenejším dítětem, o které jeho otec nikdy neprojevil zájem. Před Jáchymem však o tom mlčela. Při narážkách na její minulost pak těžila z toho, že ani Jáchym se nijak víc nevyjadřoval k životu se svou bývalou ženou. Věděla jen to, že Jitka trpěla těžkými úzkostmi, které řešila alkoholem. „Kvůli chlastu byla schopná okrást i vlastní matku.“ To bylo vše, co jí o jejich manželství řekl. Několik beznadějných let se jí snažil dostat ze závislosti. Pak sama Jitka požádala o rozvod.

To Kristýna vyzvěděla od Magdy, které se Jáchym přece jen víc svěřoval.

„Nebyla jsem na dárky zvyklá,“ odvedla hovor jinam. „Nezapomeň, že mě od čtyř let vychovával jen táta. Jako mimino jsem náušnice měla. Jenže brzy mi byly malé a zarůstaly mi do lalůčku. V osmi letech mi je táta musel vyndat. Řvala jsem u toho jako tur.“ Kristýna se zasmála. „Když tehdy vzal ty kleštičky na šperky, myslela jsem, že mi chce uštípnout ucho. O další jsem fakt nestála.“ Odložila zrcátko a posadila se Jáchymovi obkročmo na klín. Zlehka opřela tvář o jeho rameno. Ucítila už důvěrně známou vůni Jean Patou Joy.

„Nejvyšší čas, aby sis začala trochu užívat života. Zasloužíš si to.“ Jáchym obepjal rukama její zadek a přitáhl si ji blíž. „Dej si ještě víno,“ natáhl se ke stolku pro skleničku.

Kristýnu zaplavila příjemná únava. „Začínám být opilá.“

„To je účel.“ Chytil ji pevně za vlasy a přiložil jí sklenici ke rtům. Se smíchem si usrkla. Věděla, co přijde. Jeho slova kolem ní začala vířit jako obrazce z listů plujících po rozčeřené hladině. Cítila, že jí rozepíná háček u podprsenky. Zvedla ruce a se smíchem se nechala svléknout.

„Nevzbuď Toma,“ zašeptal. Potom ji prudce položil obnaženým hrudníkem na desku pracovního stolu. Opatrně jí svlékl kalhoty.

Kristýna ztichla. Tíže v celém těle ji ukolébávala ke spánku. Uslyšela známý zvuk kovové přezky Jáchymova opasku. Otevřela oči a bloudila zrakem mezi hromádkami učebnic a sešitů, které nebyla stavu udržovat v systematickém pořádku. Najednou se prudce zvedla. „Tamhle jsou,“ skoro vykřikla. Vypnula se na špičkách chodidel tak, aby dosáhla na kupičku papírů, zasunutou mezi učebnicemi.

„Ty ztracené písémky.“ Sápala se pro štůsek pomačkaných listů, až ho konečně uchwátla. „Já věděla, že někde budou!“

„Fajn.“ Jáchym jí vytrhl papíry z ruky a položil je vedle na stůl. „Ale teď je opravovat nebudeš, že ne?!“

Kristýna se uchichtla: „To fakt ne.“ Znovu se položila hrudníkem na chladnou desku stolu a nechala se pomalu houpat. Lístečky rozfoukané do nekonečné dálky konejšily mořskou hladinu.

Když se Kristýna ráno probudila, Jáchym už byl pryč. Přetočila se na druhý bok a nasála vůni jeho polštáře. Dlouze si vychutnávala jasnou stopu jeho každodenní přítomnosti ve svém životě. Bydlel u ní teprve pár měsíců, ale osamělý život po rozvodu si vybavovala už jen obtížně. Byla ráda, že se nakonec nechal přesvědčit a přestěhoval se do jejího bytu ve starém činžáku na okraji města. Nechápal, proč trvala na tom, že do Prahy se stěhovat nebude.

„Copak ty nestojíš o lepší bydlení?“

„Jsem tu zvyklá. Nechci měnit Tomíkovi školku a sobě práci.“ O tom konfliktu s tátou Jáchymovi raději neříkala.

„Nemusíš hned do Prahy. Můžete si přece koupit něco většího tady. Jezdí v autě za milion a budete se mačkat ve starým tři plus jedna?“ vyčítal jí táta. A Kristýnu mrzelo, že si už poněkolikáté neodpustil narážku na jeho životní styl. Byla pravda, že Jáchym se životem v luxusu nijak netajil. Ale i kdyby o tom mlčel, dost jasně to o něm vypovídalo jeho výhradně značkové oblečení, drahé restaurace, které

se samozřejmostí vybíral, stejně jako vůně parfému nebo hodinky, které nosil.

„A co je na tom špatného, že má peníze?“ vztekala se, když v tátově tváři viděla pochybnosti. Brala to jen jako další útok na Jáchyma, se kterým se otec setkal ve skutečnosti všehovšudy dvakrát.

Žárli, to dělá každej otec, opovážila se hlesnout holka v Kristýnině hlavě.

Podle tebe má táta přece vždycky pravdu, ne? uchechtl se kdosi z poroty. *Tak proč na něj nedáš?*

Každej se někdy plete. I táta. Holka se ale cítila provinile. Věděla líp než kdo jiný, jak moc byla Kristýna na tátovi závislá. Přece jen to byl on, kdo jí stál vždy nablízku, připravený kdykoliv jí hodit záchranné lano. Ale ani táta, ani Jáchymovy peníze a naléhání ji nepřiměly opustit byt, který milovala. Byly to sice jen tři malé místnosti ve třetím patře v domě bez výtahu, ale také to bylo její dědictví po babičce z máminy strany. Jediný hmatatelný důkaz o té části rodiny, kterou nikdy nepoznala.

Kristýna se podívala na budík. Půl sedmé. Pomalu vstala, otevřela okno, aby z malé ložnice vyvětrala těžký vzduch. Ještě má chvíli času. Natáhla na sebe župan a vydala se do kuchyně. Postavila vodu na kávu a v obýváku pustila televizi. Každé ráno tak budila Tomíka, kterého animované pohádky zaručeně vylákaly z postele.

Na pracovním stole uviděla štůsek včera nalezených písemek. Nesmí je tady zapomenout. Raději je strčí do tašky hned. V dětském pokoji bylo zatím stále ticho.

„Tomi, vstávej,“ přisedla si k Tomáškoví na postel a pohladila ho po tmavých vlasech. Nedovedla si představit, že

tohle drobné děcko půjde za necelý rok do školy. Tomášek si ospale promnul oči. „Už je Scooby Doo?“ Když zaslechl hrající televizi, odkopal peřinu a bleskurychle vystřelil do obývacího pokoje. Kristýna sebrala z dětské židličky hromádku oblečení a vydala se za ním.

„Pojedeme k dědovi. Vláčkem. V pátek.“ Pomohla mu přetáhnout tričko přes hlavu a zapnula tuhý zip na rifličkách.

„Hurá!“ Tomáška výlet ke Kristýninu otci vždycky nadchl. „Děda počká na peroně?“

„Kdes vzal prosím tě takové slovo?“ Musela se zasmát, když viděla vážný výraz v jeho tváři.

„To říkal děda.“ Tomík si natáhl trenýrky vysoko na bříško a běžel zpátky do dětského pokoje.

„Kam letíš? Jdeme do školky...“ Kristýna se pustila za ním.

„Jdu si sbalit auta.“ Tomík už už otvíral skříňku s hračkami.

„Až odpoledne,“ rázně ho popadla za ruku. „Ještě snídaně, máš na stole křupinky.“ Moc dobře věděla, jak by to dopadlo. Tomík by se pustil do kramaření a přebírání autíček a ona by pak přiběhla do školy na poslední chvíli. Na druhou stranu — sama by si nejraději šla spakovat pár věcí už dnes. K tátovi se těšila. Od té doby, co začala chodit s Jáchymem, se s ním vídala mnohem míň. Chtěla tak využít příležitosti, kdy Jáchym odjížděl na školení, aby mohla s tátou strávit delší čas.

Rychle Tomíkovi natáhla čepici a zašněrovala boty. V duchu byla spokojená, že se nedožadoval, aby k tátovi jeli Kristýniným autem. Určitě bude pořádně vymrzlé a kdoví jestli má v ostříkovačích nemrznoucí kapalinu. A Jáchyma tím teď obtěžovat nebude.

Druhé sezení, 13. října

Do čekárny jsem ze své pracovny vyšel právě ve chvíli, kdy tam z chodby vpadla i udýchaná Kristýna. Bylo mi jasné, že brala schody po dvou.

„Promiňte, jdu na poslední chvíli. Zdrželi mě ve sborovně,“ vysvětlovala, zatímco si překotně svlékala polodlouhý černý kabát.

„Nemusíte spěchat.“ Otevřel jsem v čekárně okno a povolil termostat radiátoru.

„Máte tu krásný výhled,“ usmála se Kristýna. Jako by jí spěch pomohl zapomenout na nervozitu z našeho sezení.

„Taky po čertech drahý,“ přikývl jsem. „Ale hezčí místo pro pracovnu tady ve městě nenajdete.“

V době, kdy jsem jako terapeut začínal, byl dům ležící blízko centra v dezolátním stavu, čemuž odpovídalo i téměř symbolické nájemné. Tenkrát to pro mě byla jediná možnost, jak si s minimálními náklady otevřít soukromou praxi. Časem ale majitel dům opravil a úměrně tomu zvyšoval i ceny pronájmů. A ačkoliv dnes byla suma na místní poměry nehorázně vysoká, nechtěl jsem se místa, se kterým jsem za ta léta tak srostl, vzdát.

Pozval jsem Kristýnu do pracovny.

„Jak jste se cítila po našem minulém setkání?“ Touto univerzální otázkou nabízím klientům, se kterými se ještě příliš neznám, možnost určit nadcházejícímu sezení směr. V Kristýnině případě jsem ale okamžitě viděl, že to byla chyba. Volný neohraničený prostor jí nevyhovoval.

„Dobře,“ pokrčila sotva znatelně rameny. Potom si nervózně upravila pramen vlasů, který jí uvízl pod šátkem. Po

kratičké odmlce ještě dodala: „Byla jsem ráda, že jsem tady byla.“ Přesto jsem se nemohl ubránit dojmu, že mnohem raději by odpovíděla něco ve smyslu: *Nevím. Normálně.* Nebo jen mlčela.

„Můžeme dnes začít vyprávěním o vašem dětství?“ navrhl jsem. Postavil jsem větu sice jako otázku, ale už když jsem ji kladl, bylo jasné, že jsem tím určil téma dnešního sezení. Alespoň jsem tak soudil podle toho, že Kristýna okamžitě přikývla a v její tváři jsem zaznamenal úlevu. V pevném rámci, který nastavuje někdo jiný, se cítí bezpečně. To už jsem věděl téměř jistě. Teď jsem však byl rád, že jsem snad objevil způsob hovoru, který by jí mohl vyhovovat. Nejprve vyprávěla o matce.

„Umřela, když mi byly čtyři,“ začala a rukou bezděky uhladila okraj šedivého svetříku, který jí obepínal útlé boky. „Pamatuju si ji už jen nemocnou. Ale moc jsem si to tehdy neuvědomovala. Zdála se mi krásná. Měla dlouhé černé vlasy a výrazné modré oči.“ Nemusela ji líčit dál. I z těch několika slov bylo zřejmé, že její věrný obraz tu právě sedí přede mnou. Lehce přimhouřila oči, jako by jí prostředí mé pracovny zastíralo pohled do minulosti a ona se na chvíli potřebovala skrýt za jemně nalíčená víčka.

„Z toho, jak umřela, si pamatuju jen to, jak jsem na tátu pořád dokola dorážela, aby ji vzbudil. A taky to, že plakal.“ Potom se zamyslela. Prsty levé ruky svírala opěrku křesla, z které vyčuhovaly roztřepené konečky nití.

„Líbilo se mi, že jsem měla na pohřbu ty sváteční šatičky z besídky a mohla jsem sypat kytky na cestičku ke hrobu. Nechápala jsem, že to nikomu nevadí. Vyptávala jsem se lidí ve smutečním průvodu na různé nesmysly, ale nikdo

mi nechtěl odpovědět. Třeba co bude máma v noci sama v hrobečku dělat. Všichni mlčeli nebo plakali. Kromě nějaké neznámé ženy, která mě pořád chtěla utěšovat. Jenže té jsem se já bála. Odtahovala jsem se od ní a radši jsem si odpovídala sama. Pár dní po pohřbu jsem doma tajně sebrala takovou těžkou károvanou deku a v příšerném slejváku běžela na hřbitov. Chtěla jsem maminku přikrýt. Aby jí nebyla zima.“

Aniž si to uvědomovala, celkem věrně mi popisovala imaginární svět dítěte, které prožilo ztrátu důležité osoby. Zesnulého rodiče si uzavře do fantazijního světa a dál s ním vede hovory a vytváří společné fiktivní zážitky. Tyto představy nebývají projevem poruchy. Spíše jen potvrzují schopnost komunikační hry malých dětí, které ještě nedokážou pochopit smrt.

„Když mě táta u hrobu našel, chytil mě do náruče a odnesl domů. A mlčel. Oba jsme byli zmáchaní na kost. Dívala jsem se mu do obličeje a zdálo se mi, že dokážu přesně rozpoznat, která kapka je voda a která slza. Tehdy jsem ho viděla plakat podruhé. Pak už nikdy. Nemluvil o tom, neplakal.“

„A co jiné vzpomínky na matku...“ Popravdě řečeno jsem nečekal, že by si z tak raného dětství uchovala nějaké uceleňější obrazy. Zatěkala očima po vyšisovaném koberci. Měl bych ho vyměnit, uvědomil jsem si. Rekonstrukci pracovny jsem plánoval už dlouho. Zatím jsem ale nepokročil dál než k tomu, že jsem celý záměr předal interiérové architektce, kterou mi doporučili známí.

„Něco málo... jenže... ani nevím, co je skutečná vzpomínka a co jsem si vyfantazírovala. Měla jsem ji za princeznu, skoro na všechny fotky jsem jí přimalovala korunku. Vlastně

si spíš vybavuju její tvář na fotce než ve skutečnosti. Mrzí mě to.“ Potom se zamyslela: „Ale není to jen lítost. Je to úplně puzení se k ní nějak dostat. Získat ji zpátky. Zpřítomnit si ji.“

Pohlédla mi zpříma do tváře. V jejím výrazu se zračila otázka, zda jí můžu porozumět. Také jsem si nebyl jistý. Přesto jsem přikývl, ať pokračuje.

„Mám v hlavě jen útržky. Obrazy. I ty jsou možná zkreslené. Často si prohlížím fotky, ale hlavně obrazy, které malovala. Ilustrovala taky různé knížky. A ráda dělala takové maličké grafiky. Jednu mám pověšenou doma, u sebe v ložnici.“ Líčila mi obraz ženy, která má tak dlouhé vlasy, že se proměňují v řeku. Skáčou v nich ryby a mezi vlnami plují květiny. „Ta žena mi připomíná mámu. Vybavuju si, jak voněla její kůže. Všechno ostatní vím jen z tátova vyprávění. Měla roztroušenou sklerózu. Umřela na ni.“ Kristýnin výraz se proměnil. S pohledem upřeným kamsi za mě, k bodu, který v mé pracovně fyzicky neexistoval, pokračovala: „Prý to šlo strašně rychle. Za pár měsíců od diagnózy skončila na vozíku. A brzo poté už neudržela ani hrnek. Táta na to byl úplně sám. Máma se prý za žádnou cenu nechtěla přestěhovat z domku na vesnici zpátky do města. Bylo to podle ní jediné místo, kde se dalo v osmdesátých letech žít. A zachovat si aspoň trošičku pocit svobody.“

Cítil jsem, jak ve mně s každým jejím slovem narůstá únava. Na chvíli jsem si sundal brýle a promnul víčka. Její odosobněný výraz byl nepochybně projevem obranného mechanismu, který ji jako dítě chránil před neúnosnou bolestí z matčiny smrti. *Možná že v tom bude její hlavní problém*, napadlo mě. Vědomě jsem tu myšlenku ale odmítl. Odvykl jsem si dělat unáhlené závěry. Poučila mě o tom dávná zkušenost

s jednou z mých klientek. Přišla na první sezení a stěžovala si na svého předchozího terapeuta. Shodou okolností jsem ho velmi dobře znal. *Byl tak přesvědčený, že ví, v čem tkví můj problém, a chápe, jak se cítím, že nemělo sebemenší smysl mu něco říkat. Nechtěla jsem marnit čas tím, že mu budu vyvracet jeho mylná přesvědčení,* vysvětlovala mi své důvody, proč terapii po několika sezeních ukončila. A ačkoliv jsem pochyboval daleko víc o ní než o práci svého kolegy, do terapie jsem ji nakonec přijal. Přímočarostí, kterou mě tenkrát přiměla vědomě odmítnout podbízející se rychlé závěry o událostech jejího života i o ní samé, mi udělila životní lekci.

Nebyl jsem si jistý, jak dlouho jsme mlčeli. Teprve po chvíli mi došlo, že Kristýna asi čeká na mé souhlasné přikývnutí. Jako by se pro ni stalo vodítkem k dalšímu vyprávění.

„Táta tenkrát přestal brát zakázky mimo domov. Zůstal s námi. Pracoval v dílně a staral se o mámu. Každé ráno bylo stejné. Převlékl ji, nachystal snídaní a potom šel do dílny. Vyrobil jí takový elektrický zvonek. Když ho stiskla, věděl, že ho potřebuje, a přišel. Jenže já na něj zvonila daleko častěji než máma. Nemohla jsem odolat. Ale táta se nezlobil. Vzal mě a posadil mámě na klín. Listovala knížkami a vyprávěla mi, dokud jsem neusnula.“ Její výraz náhle ožil. „Měla jsem velkou pannu s mrkacíma očima. Máma mi vyprávěla, že panenka musí být statečná. Nejstatečnější.“ Byla přesvědčená, že matka se jí snažila připravit na to, co přijde. Zemřela v září. „Uprostřed slunce, to si pamatuju.“ Tak popsala dny, kdy se jí matka vytratila ze života. Až teď jsem si všiml jejich pevně propletených prstů, spojených v klíně.

„Nechcete trochu vody?“ nabídl jsem jí, abych nám oběma dopřál trochu odpočinku. Když přikývla, podal jsem

„Nech dědečka vydechnout,“ mírnila Kristýna rozdováděného Tomáška. Tátovi se i v té lezavé zimě lesklo čelo potem.

Cesta k domu vedla přes celou vesnici. Kristýna si vybalila, jak nerada sama stoupala mezi zahrádkami a těšila se, až konečně dojde k té opuštěné kamenné zřícenině, od které už byl jejich dům na dohled. Teď ale nikam nespěchala. Vychutnávala si, že má před sebou celý víkend s tátou. Otec vylovil z kapsy klíče a rychlým otočením otevřel.

„Už je zima, trochu jsem přitopil,“ usmál se na Kristýnu. S úlevou položila v předsíni tašky na podlahu. Otec mezitím rozsvěcoval v pokojích. Z kuchyně zavanulo příjemné teplo z kachlových kamen.

„Máte rozestláno! Tomášek může hned do postele,“ zamrkal otec šibalsky na klučíka, který se nadšeně vrhl do nachechraných peřin.

„A bude pohádka?“

„To víš, že bude,“ zasmál se. Kristýna byla ráda, že otec Tomáška uloží. Jakmile zavřel dveře do ložnice, vybalila z tašky pár svých věcí a vydala se do koupelny. Rychle se osprchovala, vysušila si vlasy a zabalila se do teplé osušky. Nechtěla marnit čas, který mohla trávit s tátou. Když ale vyšla z koupelny, otec nebyl ani v ložnici, ani v kuchyni. Oknem zahlédla pruh světla, který dopadal na dvůr ze dveří dílny. Hodila na sebe noční košili a kabát a vydala se za ním.

„Co tu děláš?“ zeptala se a zvědavě si přitáhla nízkou stoličku k otcovu pracovnímu stolu.

„Ale,“ mávl otec rukou, „farář chce, abych mu opravil tenhle obraz.“ Přisunul blíž ke Kristýně malbu madony. „To víš, peníze na to nemají, tak to dělám jen za režii.“ Mlčky otece sledovala, jak vkládá čepel nože těsně nad plátek zlata

uloženého v knížečce. Postup znala. Teď pod něj ústy lehce dmýchne, aby se plátek nadzvedl, a on ho opatrně vyjme a přenesení na podušku.

„Natřeš mi to máčedlem?“ Už jako dítě zbožňovala, když jí dovolil, aby mu v dílně pomáhala. Vzala štětec a sklenici, které stály v polici nad stolem, a zatímco otec vykrajoval kousky fólie, soustředěně natírala plochu k pozlacení.

„Pamatuješ, jak jsem jako malá vzala zlato do prstů?“

Otec se musel zasmát: „Tenkrát ses mi pěkně prodražila.“

Kristýna sledovala, jak otírá pokladač o hřbet ruky a potom jím jemně přiloží zlato, které přiskočí k podkladu. Nesmírně ráda otce pozorovala, když byl takhle hluboce soustředěný. Vždycky když si myslela, že už už nechá lísteček zlata přilnout k připravené ploše, v poslední chvíli se jeho ruce zastavily, jako by se na moment zamyslel. V těch několika vteřinách jako by dokázal zadržet celou věčnost. Zastavit čas a nechat ho zmizet. Alespoň tak se to Kristýně zdálo. Teprve potom plátek napevno přichytil.

„Necháš mě to uhladit?“ Když přikývl, pustila se do jemné práce. Otec ji mlčky sledoval.

„Škoda že ses tomu nevěnovala, jde ti to.“

„Nezahrajeme si šachy?“ navrhl Kristýna, když jemné zlato začalo zasychat.

Táta se usmál. „Zahrajeme.“

Když Kristýna k ránu otevřela oči, v jejím bývalém pokojíčku bylo stále ještě šero. A hlavně zima. Byl to nejstudenější

pokoj v celém domě, a když v noci vyhasla v kuchyni kamna, v malé místnůstce rychle klesala teplota. Kristýna se potichu zvedla a otevřela dveře do ložnice, kde oddechoval Tomášek.

„Tati, můžu k vám?“ zašeptala.

„Tak pojď.“ Táta pootevřel oči jen na úzké štěrbiny a rozespálý nadzvedl vyhrátou duchnu. Kristýna věděla, že to znamená: *Ještě se ale bude spát*. Rychle shodila pantofle a zapadla pod otcovu příkrývku. Opatrně mu položila dlaň na bok. Chtěla cítit jeho hrudník, který se rytmicky nadzvedával. Jako dítě takhle s otcem dlouho spávala na staré manželské posteli a rytmus jeho dechu ji uklidňoval. Opatrně přitiskla nosní dírky k jeho pyžamu. Pomalu nasávala vůni jeho těla. Věděla, co by řekla máma, kdyby ji teď viděla: „Je ti pětatřicet, to myslíš vážně?“

„Ano, myslím,“ řehkala by se na celé kolo a zavrtávala se nosem hlouběji do měkkého valú otcova břicha. Holka i porota, usídlené v Kristýnině hlavě, svorně mlčely. Ani ony totiž nedokázaly vynést jakýkoliv smysluplný výrok k tomu, že máma tady není. Kristýna se v teple otcova těla začala propadat do spánku. Vzbudilo ji až prudké trhnutí, které ukončilo její obvyklý padací sen. Příšeří v místnosti ji zmátlo.

„Spi,“ položil jí táta paži přes záda, „ještě chvíli.“

Když se Kristýna znovu probudila, Tomášek ani otec už v ložnici nebyli. Zabalená v dece se vydala do kuchyně.

„Tak sláva — spáči se probudili,“ přivítal ji otec. Usadila se na pohovce. Vychutnávala si sálavé teplo z kachlových

kamen, do kterých otec přihazoval velká polena, vyrovnaná vedle uhláku s třískami.

„Už jste snídali?“ zalétna pohledem na stůl, kde stál jediný hrnek.

„Já jsem vyhrál závody o rohlík,“ pochlubil se Tomášek. Na podlaze měl rozložené staré kostky. Jako dítě z nich Kristýna ráda sestavovala obrázky a soutěžila sama se sebou, jak rychle je dá dohromady. Dodnes si pamatovala, že nejtěžší byl obrázek s meluzínou. Teď už byly kostky tak omšelé, že se ani nedalo rozpoznat, co na nich původně bylo. Tomáška ale i tak bavily. Stavěl z nich pyramidu a táta mu pomáhal. Kristýna byla vděčná za každou chvíli, kdy byl ochotný vzdát se her na tabletu a věnovat se nějaké smysluplné činnosti.

Podívala se na hodiny. Půl desáté. Ani si nepamatovala, kdy naposledy takhle dlouho spala. Měla by začít vařit oběd, ale ještě pořád se jí nechtělo vstát. Nejraději by zůstala tady na pohovce celý den. Teprve teď jí došlo, že se za celý večer vůbec nepodívala na mobil. Přece jen vstala a z tašky, kterou nechala pověšenou na opěradle kuchyňské židle, vylovila telefon. Měla ztlumený zvuk. Tři zmeškaná volání. Jedna zpráva. Všechno od Jáchyma.

Školení je na nic, vracím se domů, přijedeš?

Kristýna se podívala na čas odeslání. Zpráva přišla před hodinou. Mrzelo ji, že nebude doma, až se Jáchym vrátí. Už několikrát přijel takhle nečekaně ze školení dřív a ona byla ráda, že potom mohli strávit celý den spolu. Chvilí zvažovala, jestli se nemá vrátit domů ještě dnes. Ne, rozhodně ne.

Přece jen tátu neviděla dva měsíce a tolik jí chyběl. Rychle vyťukala zprávu:

Přijedeme zítra v 6 večer. Počkáš na nás na nádraží?

Během několika minut byla zpátky odpověď:

Myslel jsem, že se taky vrátíš dneska, když jsem přijel dřív.

Kristýna pocítila tíseň. Zase ta situace, kterou tak nesnášela. A z které nemohla vyváznout jinak než s pocitem selhání. Buď zklame Jáchyma, nebo rozesmutní tátu. Pokud se rozhodne zůstat u otce, bude litovat, že není s Jáchymem. Pokud odjede, tátu to bude mrzet. O Tomáškově ani nemluvě. Skoro litovala, že se na mobil podívala už teď dopoledne. Kdyby si na něj vzpomněla až po obědě, mohla by Jáchymovi bez problémů napsat, že odpolední vlak už nestihne, a tudíž je rozhodnuto. Rychle se v sobě pokoušela situaci vyřešit. Jáchym to přece musí pochopit. Pokaždé když chtěla Kristýna k otci odjet, dával najevo nelibost. Občas dokonce utrousil výčitku, že Kristýna na otci nezdravě visí.

„Nějak se mi to celé nezdá. Je to moc narychlo,“ zkritizoval otec její rozhodnutí nastěhovat si k sobě Jáchyma ani ne po půl roce chození. Byl to jejich poslední velký konflikt. Od té doby se oba pečlivě vyhýbali čemukoliv, co by ho mohlo znovu spustit.

Po chvíli váhání napsala:

Nezlob se, ale chceme tu zůstat.

Když za moment opět cinkla zpráva, nechtělo se jí na telefon ani podívat. Tušila, co tam bude:

Přijed' dneska, prosím!

Otec si Kristýnina zasmušilého výrazu okamžitě všiml. „Děje se něco?“ S námahou se zvedl z podlahy a přisedl si vedle ní na pohovku.

„Nepůjdeš na chvíli ven, Tomi? Dokud není taková zima...“ zeptal se Tomíka. „Můžeš vrabcům nadrobit rohlík.“ Krmítko pro ptáky, které se houpalo na jedné z jabloní nízko u země, bylo pro Tomáška lákadlem.

„Hurá!“ Chlapec bleskurychle vyskočil od kostek, sebral z košíku na stole rohlík a hrnul se pro boty do předsíně. „Chci jít sám,“ zavrtěl hlavou, když si všiml, že se Kristýna chystá zvednout. Tázavě se podívala na tátu.

„Nech ho, tam se mu nic nestane,“ mávl otec rukou.

Měl pravdu. Zahrada je oplocená a Kristýna na něj uvidí z okna.

„Jáchym se vrací dřív. Píše, ať přijedeme už dneska,“ povzdechla si. Otec vedle ní chvíli jen mlčky seděl.

„Však on to tam vydrží, ne?“ Kristýně se zdálo, že v jeho hlase zaslechla prosebný tón.

„Já vím, že vydrží,“ zaváhala. *Jenže já to nevydržím*, ozvala se okamžitě holka v její hlavě. Kristýna tušila, že se musí rozhodnout mezi Jáchymovou špatnou náladou a otcovým zklamáním. Znovu se na něho podívala. Jeho tvář vypadala z profilu jako busta jakéhosi světce, jehož sochu viděla ve františkánském kostele v Turíně.

„Nevadilo by ti, že pojedeme odpoledne domů?“ zašep-
tala. Na chvíličku přivřela oči. Táta jí odpustí snáz než Já-
chym. Nebude ji svým smutkem trestat. Tak jako ji netrestal
ani před šesti lety, když si tu chvatně házela věci do kufru
a odvážela je do městského bytu. Na okamžik si vybavila ten
pocit, jak za sebou zavírala dveře rodného domku. Zůstával
za nimi uzamčený její svět s tátou a před ní ležel zoufale
prázdný prostor jejího překotně uzavřeného manželství.
A ona si tenkrát najednou vůbec nebyla jistá, zda ho doká-
žou zaplnit. Tehdy poprvé začala se svým nikdy nekončícím
polepšováním, vstřícností a ústupky. *Které ale stejně nikdy
nestačily*, vzdychla si v duchu.

„Vždyť jste sotva přijeli,“ posmutněl otec. „Ale co se dá
dělat.“

Kristýna ho objala. „Nezlob se, tati. Zlepší se to. Až se
s Jáchymem víc poznáte, budeme sem jezdit společně.“
Toužila otce za každou cenu utěšit. A zahnat tím pocit viny
a lítosti.

„Ta košile už je hrozně odrbaná,“ upravila mu límec, z je-
hož okraje se třepila nit. „Dáš si pivo?“

„Dám,“ usmál se táta. Definitivně tím Kristýnu vysvobo-
dil. Postavila před něj sklenici a studenou láhev a pustila se
do škrábání brambor. *Nic se tu nezměnilo*, ozvala se spokoje-
ně holka. Vlastně se tu nic nezměnilo už celá léta. Kristýna
nenápadně odhrnula utěrku visící na háčku vedle kuchyň-
ské linky. Na stěně byla pořád vidět čmáranice lihovou fixou.

„Maminku ne!“ křičela tenkrát, když ji táta pár týdnů po
mámině smrti nacytal, jak vzdorovitě kreslí tlustou fixou
po zdi. Několikrát chtěl postavičku zabít vápnem, ale ona
mu v tom vždycky zabránila. Znovu se na něj podívala.

Nikdy by nic neřekl, pomyslela si. Jenže tím to pro ni bylo horší. Mlčky si promnul oči.

„Já to zvládnou, neboj,“ řekl, jako by vytušil, na co právě myslí. Byla mu vděčná. Nakonec tu vždycky tiše byl. Mlčel a čekal.

S každým kilometrem, kterým se Kristýna odpoledním vlakem blížila k domovu, v ní narůstal pocit, že křehká rovnováha jejího života se plíživě rozpadá. Zklamaný Tomášek jí usnul na klíně, ale Kristýna se marně pokoušela alespoň na chvíli si zdřímnout. Za oknem se míhala prošedivělá krajina, vysoké topoly strnule držely větve proti větrem rozbrázděné obloze a na zamrzajících polích posedávaly opuštěné vrány. Pravidelný rytmus vlaku, který Kristýnu obvykle uklidňoval, jí teď připadal nesnesitelný. Každé zaskřípění vagonu o pražec jí znělo, jako by vlak neustále překonával obtížně zdolatelné překážky.

Teprve když vešla do předsíně svého bytu a uviděla Jáchyma, který měl z jejich předčasného návratu očividně radost, znovu se trochu ukonejšila.

„Tak jak jste se měli?“ Ucítila na tváři teplý polibek.

Ještě že mluvení za ni obstaral Tomášek. „Děda má na půdě poklad.“ Opatrně rozevřel dlaň, ve které skrýval čtyři skleněné kuličky. „A taky mám knihu o mozku,“ tahal Kristýně z ramene tašku, aby se propracoval k tlusté encyklopedii.

„O mozku?“ Jáchym předvedl ohromenou grimasu, až se Kristýna musela zasmát. Jakmile Tomík ulovil někoho,

kdo byl ochotný sdílet s ním jeho zájmy, bylo jisté, že se z jeho spárů jen tak lehce nevymaní.

„V mozku je asi sto miliard nervových buněk. Tedy asi tolik co hvězd naší galaxie,“ pustil se do čtení Jáchym. Kristýna se v předsíni posadila na stoličku u botníku, opřela hlavu o stěnu a přivřela oči. Představila si hvězdy natěsnané nad oceánem, pečlivě provázané předivem nervových vláken. Vesmír myšlenek, pocitů, proudy bolesti, strachu, konání.

„Sto miliard je hodně?“ zaslechla Tomíkův zvědavý hlas.

„To je nejvíc,“ odpověděl Jáchym. Bylo slyšet, že otočil stránku.

Náhle se jí zdálo nepochopitelné, že patnáct set gramů jakési hmoty v sobě může skrývat celý život. Celé lidské „já“, osobnost, kontinuitu, která určuje, kým člověk je. Je vůbec pro někoho to neuronové předivo pochopitelné? Nebo i vědci jen tuší, odhadují dění, které každou setinu vteřiny probíhá v mikrokosmu lidského mozku? Který neuron, spoj, výboj na synapsích rozhoduje, kdy je člověk ještě zdravý a kdy se z něj stává nemocný? Znovu pomyslela na Jáchymovu bývalou ženu.

„Mamí, co je tohle?“ vyrušil ji z přemýšlení Tomík. Přiběhl z obýváku s knihou v ruce a prstíkem ukazoval na maličký žlutý útvar. Kristýně se nechtělo vstávat. Do očí jí skrze přimhouřená víčka pronikalo hřejivě žluté světlo nástěnné lampy. Zdálo se jí, že se nutně potřebuje zahřát.

„Tak mamí...“ pobídl ji Tomášek a zatahal ji za rameno.

„Amygdala,“ přečetla popisek s číslem tři. „V amygdale sídlí láska,“ dodala ještě.

„Láska není v srdíčku?“ Tomášek vypadal zmateně. „Říkalas, že je v srdíčku.“ Poťukával si prstem na útlý hrudník.